

Izdaja: Gorenjski tisk/Ureja:
Uredniški odbor / Odgovorni
urednik: Slavko Bezničnik
Telef. uredništva 475 — uprave 475
Tekoči račun pri Komunalni banki
Kranj št. 61-KB-1-Z-135 / Izdaja v
ponedeljek in petek / Naročnina:
letna 600, pollet. 300, mesečna 50 din

Pred dnevom kmečke mladine

Socialistična skupnost posveča v zadnjem času vedno večjo skrb razvoju kmetijstva in oblikovanju novih socialističnih odnosov na vasi. Pomembno vlogo ima pri tem gibanje mladih zadružnikov, ki se v našem kraju uspešno širi. Trenutno je teh aktivov 17 in večina od njih dobiva s strani kmetijskih zadrug vso potrebno pomoč. Mladi zadružniki so bili že marsikje izvoljeni za predsednike zadrug, nad 70 mladincev in mladink pa sodeluje v upravnih odborih KZ. Napredna gledanja mladih torej vidno zmajujejo. Mlade zadružnike povezujejo predavanja, kulturne prireditve, strokovne ekskurzije, razni tečaji in sestanki v močne kolektive.



Z lanskeletne kmečke ohceti v Cerkljah

Nedeljska manifestacija kmečke mladine občine Cerklje bo vsa ta dejstva potrdila. V tej občini so aktivni mladi zadružniki ustanovljeni pri vseh kmetijskih zadrugah in so v skupnem delu z organizacijo Ljudske mladine dosegli uspehe na vseh področjih. V obdobju zadnjega leta je organizacija LM v Cerkljah mnogo napredovala. Nadvse pomemben uspeh pa je dosegla s tem, da je bilo ob pripravah na dan kmečke mladine ustanovljenih več novih aktivov LM. Tudi ostale politične in družbene organizacije so mladi zadružniki pritegnili k delu in v prihodnje bodo prav gotovo posvetile več pozornosti vzgojnemu delu med mladino. Dan kmečke mladine bo povezan s tekmovanjem koscev. Mladi zadružniki bodo priredili razstavo svojega dela, zaključno zborovanje pa bo potrdilo, da je mladina vedno v prvih vrstah borcev za nove socialistične odnose na vasi. V Cerkljah bo prišla mladina iz številnih občin Gorenjske. Zadružnike bodo obiskali tudi mladi delavci, brigadirji in dijaki, da skupaj z njimi proslave dosežene uspehe.



KRANJ, 9. AVGUSTA. — DANES DOPOLDNE JE OBISKAL RAZSTAVIŠČE VI. GORENJSKEGA SEJMA PREDSEDNIK IZVRS. SVETA LJUDSKE SKUPŠČINE LRS TOVARIS BORIS KRAIGHER IN SI Z ZANIMANJEM OGLEDAL RAZSTAVLJENE IZDELKE.

Kdo bo lahko najel kredit

Na današnji seji ObLO Kranj bodo razpravljali o pogojih za najetje kredita za stanovanjsko izgradnjo iz stanovanjskega kredita sklada

Danes popoldne bo v sejni dvorani ObLO Kranj 22. seja Občinskega ljudskega odbora. Zaradi zanimivega dnevnega reda seznanjamo naše bralce z nekaterimi važnimi vprašanji, ki bodo v razpravi, že danes.

Položaj, v katerem je Občin. ljudski odbor, je naslednji: zaradi nerednega dotoka sredstev planiranih za prvo polletje letošnjega leta je ObLO prisiljen najeti za III. četrtletje kredit pri Komunalni banki v višini 59 milijonov, da bi zagotovil nemoteno izvajanje proračuna.

Dokaj reden dotok sredstev v I. polletju je bil realiziran le od dohodkov od prebivalstva (razen od doklad na dohodnino) in sicer 47,3%. Le 39,5% je bil dosežen dohodek od dohodnine samostojnih poklicev. Sorazmerno z dohodki od prebivalstva pa so bili v I. polletju zelo slabo realizirani dohodki od gospodarstva. Ker pomenijo dohodki od gospodarstva znaten delež občinskih sredstev, je prav to vzrok pasivnosti občinskega proračuna. Najnižji odstotek realizacije izkazuje davek na plače (4,9%). Vzrok temu stanju so tudi nekatere objektivne težave in pa dejstvo, da je realizacija v gospodarstvu veliko večja v II. kot pa v I. polletju.

Zelo pomembne bodo tudi smernice občinskega ljudskega odbora za uporabo občinskega kreditnega sklada za zidanje stanovanjskih hiš v letošnjem letu.

Stanovanjske zadruge bodo lahko dobile kredit pod naslednjimi pogoji: tiste, ki bodo gradile individualne stanovanjske hiše z 2% obresti na 25 letno odplačilno dobo. Tiste, ki bodo gradile vrstne hiše 1% obresti in 30 letno odplačilno dobo. Tiste, ki bodo gradile bloke pa 1% obresti na 40 letno odplačilno dobo. Gospodarske organizacije bodo lahko dobile kredit z 2% obresti na 10 letno odplačilno dobo. Stanovanjske skupnosti bodo lahko dobile kredit za popravila stanovanjskih hiš s 2% obresti in 15 odplačilno dobo, medtem ko za dograditev ali novo gradnjo 1% obresti na 30 letno odplačilno dobo.

Zavodi in ustanove bodo dobile kredit z 1,5% obresti in 20 letno odplačilno dobo.

Politično - teritorialne enote bodo lahko dobile kredit pod istimi pogoji kot zavodi in ustanove.

Delavci in uslužbenci pa bodo lahko dobili kredit iz kreditnega sklada, za gradnjo individualnih hiš, pod naslednjimi pogoji: za dograditev hiš, ki so bile začete pred letom 1956 z 2,5% obresti in 25 letno odplačilno dobo, medtem ko za gradnjo novih hiš po letu 1956 s 3% obresti in 25 letno odplačilno dobo.

Pomembna je predvsem določitev, ki pravi, da bodo prednost pri dodeljevanju kreditov imeli tisti prosilci, ki potrebujejo čim manjše zneske za to, da bi se vselili v novo hišo; nadalje tisti, ki so že v novo zgrajeni hiši pa bi radi s kreditom dogradili še drugo stanovanje in slednjič šele tisti, ki bodo z gradnjo nove hiše šele začeli.

To so le najglavnejše značilnosti predlogov za današnjo sejo ObLO o katerih bodo izrekli zadnje besedo odborniki, podrobneje pa bomo poročali o tem v ponedeljkovi številki našega lista.

I. A.

Najbistvenejše novosti novega osnutka zakona o pokojninskem zavarovanju

Pred kratkim je skupna komisija Zvezne ljudske skupščine izdala prvi osnutek zakona o pokojninskem zavarovanju. V osnutku je več novosti, ki bodo bralce nedvomno zanimala.

Predvsem v novem osnutku ni predvidenih več pokojninskih razredov, marveč se bo pokojnina odmerjala samo na osnovi strokovnosti. Predvidenih je 9 kategorij in za vsako kategorijo pokojninska osnova.

Kateg.	Strokovnost	Pokoj. osnova
IX. nekvalificirani delavci		100
VIII. polkvalificirani delavci		115
VII. uslužbenci z nižjo strok. izobrazbo		140
VI. kvalificirani delavci		155
V. srednje strokovni uslužbenci		180
IV. visokokvalificirani delavci		195
III. višji strokovni uslužbenci		210
II. visoko strokovni uslužbenci		240
I. zavarovanci na izredno odgovornih položajih		320

Plača v posameznih kategorijah bo odvisna od plačnega sistema. Tu so

dani le odnosi med kategorijami. Razvidno je na pr. da bo visokokvalificiran delavec imel domala dvakrat večjo pokojnino od nekvalificiranega.

Druga večja novost je predlog, naj bi se osebnemu upokojujencu, ki bi ostal po preteku službene dobe še na svojem delovnem mestu, zvišala vsako leto osnovna pokojnina za 5%.

Zakon nadalje predvideva, da se rudarjem, ki delajo v jami, šteje vsakih 9 mesecev za celo leto — torej se jim za četrtino zniža delovno dobo potrebno za pokojnino. Pomožnim delavcem in merilcem v jamah pa se šteje vsakih 10 mesecev za eno leto.

Osnutek zakona nadalje predvideva še, da ima vdova, ki je mlajša od 45 let pravico do družinske pokojnine, če ima otroka, ki ni starejši kot 15 let (doslej 7 let).

Osnutek novega zakona nedvomno v mnogočem dopolnjuje dosedanja zakon in izraža skrb naše družbe za upokojece in invalide. Že doslej dobiva letno približno 450.000 upokojujencev za pokojnine preko 30 milijard dinarjev.

—K

Nekaj gnilega je

v Društvu upokojujencev - podružnici Kranj

Če je deset zapovedi, naj bo pa še deset grehov! je dejala »Zla Usoda«, ki je pod krinko nadzornega odbora Društva upokojujencev ugotovila pri reviziji poslovanja nekaterih odborov razne pomanjkljivosti in nerednosti. Tudi rek: kdor dela — greši!, ne opravičuje nekaterih, ki so sprlo prevelike »marljivosti« in »domiselnosti« prišli na splozka tla, kjer jih je spodneslo...

1. Tako je spodletelo blagajniku Lasiču, ki prejema od društva 6000 dinarjev mesečne plače, da nima kritja za blagajniški primanjkljaj v znesku dinarjev 12.278.— (vsekakor nerodno!)

2. Blagajnik Lasič je že leta 1954 posodil iz društvene blagajne tov. I. B. 6000 dinarjev, ki jih niti po reviziji ni vrnila.

3. Prejšnji točaj K. se je v točilnici DU zadolžil z zneskom 20.000 dinarjev, ki jih šele sedaj prisilno vrača.

4. Kdo je dovolil, da so si žene nekaterih odborov med seboj razdelile tekstilne ostanke, ki jih je prekrbel ožji odbor: Rant, Lasič, Demark?

5. V revizijskem zapisniku je zapisano dobesedno: »Predlagamo, naj se dosednji stroški jubilejev in godo-

vanj priznajo v toliko, da je knjigovodja opravičen za njih vknjižbo, v bodoče pa naj to brez vašega privolenja izostane. (Mišljeno je dovoljenje celotnega UO).

6. DU ima 15 garnitur igralnih kart, ki pa niso vknjižene med društveno imovino. Tudi prispevki igralcev za obrabo kart niso vknjiženi.

7. DU je kupilo na Reki 150 hl vina, ga plačalo in del tega odstopilo »Vipavski vinarski zadrugi«; nato se je ožji odbor: Rant — Lasič — Demark odpeljali v Vipavo, po to prodano vino. Seveda so si vsi trije za ta izlet zaračunali potne stroške in dnevnice; iste nagrade je bil deležen tudi šofer.

— Nadzorni odbor je le očetovsko pripomnil: »Takšnih transakcij se je v bodoče izogibati!«

8. Revizijsko poročilo vprašuje — čemu »črni fond«, kje je izkazan in kolikšen je?

9. Istočasno priporoča, naj se v izogib nevšečnosti davek od prometa proizvodov redno odvaža.

10. V zapisniku je tudi rečeno: »Tovariši odborniki naj ne vodijo v lokal nečlanov, da ne bo prišlo do ponovnih nevišečnosti.« — (Opomba: Da je odbornik Jakofčič zaradi take nevišečnosti odstopil, zapisnik molči). Nečlan

je od njega zahteval 10 litrov vina, kar je ta odklonil. Predsednik Rant, ki prejema od DU 6000 dinarjev mesečnega honorarja, je ukazal, da se vino nečlanu proda. Jakofčič je vino natočil, nato pa vrge ključke kleti pred predsednika in zapustil lokal.

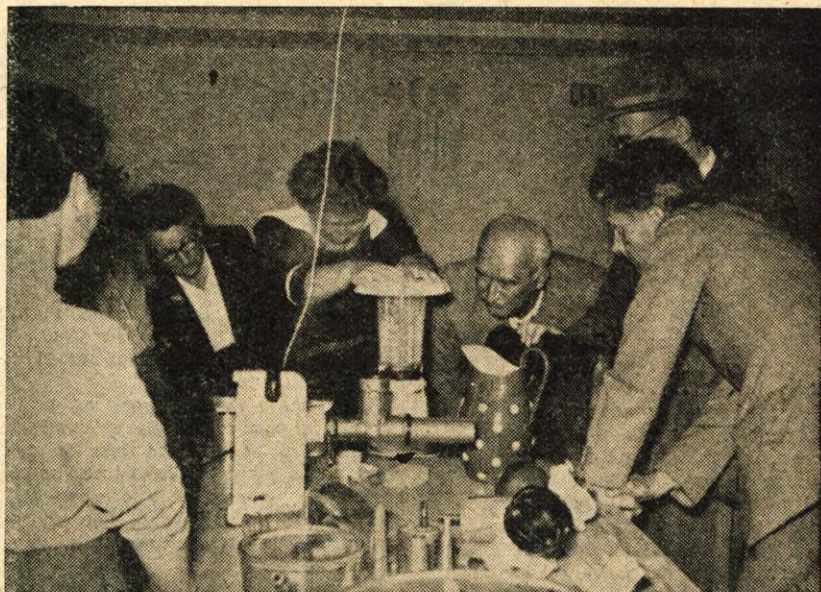
Nadzorni odbor je zaključil revizijsko poročilo z besedami: »To poročilo podajamo zato, da bo odbor informiran o poslovanju in pomanjkljivostih, ki smo jih bili opazili in iznesli v dobri veri, da bodo le-te privedle do rednega poslovanja in da ima vsak odbornik možnost odvrniti morebitna obrekovanja. Želimo, da se tega, kar smo ugotovili, ne iznaša v javnost!«

Vprašujemo se, čemu ni nadzorni odbor zahteval od upravnega odbora sklicanje izrednega občnega zbora?

Zadeva bi se morala razčistiti na rednem občnem zboru dne 8. junija, vendar od tega ni prišlo, ker je bil predlog upokojujencev Tonija, da se o delu odbora v preteklosti ne razpravlja, sprejet na veliko veselje nekaterih članov Upravnega odbora.

Upokojujenci prosimo oblast, da skliče izredni občni zbor, kjer se bo razpravljalo o nerednostih, ki so jih bili zagrešili vodilni funkcionarji Društva upokojujencev.

VJ



MNOGO RADOVEDNIH OČI

Najdlje se obiskovalci Gorenjskega sejma zadržujejo ob razstavljenih predmetih Zavoda za napredek gospodinjstva v Kranju. Izdelki zelo zanimajo tudi inšpektorje OLO Kranj, ki so na sliki. Kdo ve, če ne iščejo v izdelkih kakih nepravilnosti? ...

Z zadnje seje ObLO Tržič

Prošnje za kredite

Pred dnevi je bila seja občinskega ljudskega odbora Tržič, na kateri so odborniki razpravljali o zelo obsežnem dnevnem redu. Medtem ko so izglasovali potrebna sredstva za dovršitev elektrifikacije v Bistrici in preložitve Dolinske ceste proti Slapu, so razpravljali tudi o prošnjah gospodarskih organizacij za dodelitev investicijskih kreditov iz občinskega sklada. Med drugim pa je odbor dal tudi garancijske izjave banki za posojila nekaterim podjetjem in Turističnemu društvu Tržič.

Nadalje so odborniki, na svoji zadnji seji sprejeli Odlok o občinskih dokladi obrtnikom in prostim poklicem ter Odlok o uporabi cestnega sklada. Prav tako so na tej seji sprejeli tudi sklep, da naj se prisilna uprava v tovarni usnja »Runo« Tržič ukine. Za vršilca dolžnosti direktorja pa je bil imenovan dosednji prisilni upravnik Vladimir Perač.

V naslednji točki dnevnega reda so odborniki sprejeli sklep o višini pavšalov za pavšaliranje gospodarske organizacije na področju občine in določili višino plačnega fonda nekaterim novim trgovskim obratom. Odbor je tudi razpravljal in sklepal o pritožbah nekaterih pavšaliranih obrtnih delavnic glede višine davčnega pavšala, nadalje o popravilu vasilnega šolskega poslopja v Podlublju, odklonil pa je vlogo Planinskega društva Križe za gostilno v Seničnem z utemeljitvijo, naj se PD ukvarja s planinskimi postojankami v gorah. Občinski ljudski odbor je imenoval še nekaj poslovodij nato pa razpravljali o nekaterih gospodarskih ter komunalnih zadevah.

J. V.

Slavnostna seja ObLO Domžale

Domžale, 8. avgusta.

Včeraj, na praznik domžalske občine, je bila v Domžalah slavnostna seja Občinskega ljudskega odbora. Razen odbornikov so se seje v okrašenih kinodvorani udeležili tudi predsednik Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana Marjan Dermastja, predsednik Okrajnega odbora SZDL Ljubljana Janez Vipotnik, predsed. občine Črnuče Peter Lešnar, predsednik občine Mengeš Ivo Vidali, zastopniki družbenih organizacij, delovnih kolektivov, galskih organizacij in drugi.

Po končani seji so vsi navzoči na čelu s partizansko godbo, partizansko patrolo in praporji v spreduv krenili na glavni trg, kjer so predstavniki družbenih organizacij delovnih kolektivov položili številne vence pred spomenik padlih borcev.

—t.

Tudi ta teden je bilo v ospredju zanimanja svetovnega javnega mnenja Sueško vprašanje. Politične strasti so se nekoliko polegle in sedaj tudi na zapadu nekoliko treznejše presoje nastali položaj. V tem smislu je preteklo sredo govoril tudi predsednik Eisenhower, ki je na sestanku z novinarji izjavil, da mora zmagati zdrava pamet.

Kljub temu pa je bilo v začetku tedna še vedno opaziti nekaj živčnih potez britanske in francoske vlade. Mednje vsekakor sodi pošiljanje pomorskih in zračnih okrepitev v Sredozemlje. V odgovor na te provokacije se je vse več Egipčanov prostovoljno prijavilo v vojaško službo, z njimi pa je solidarno prebivalstvo vseh arabskih dežel. Sirijski delavci, ki delajo pri oskrbovanju britanskih naftovodov, so izjavili, da bodo zapustili delo, brž ko bi prišlo do britanske agresije. V četrtek se je tudi zvedelo, da bo na dan londonske konference o Suez v vsej Siriji protestna stavka.

Položaj v zvezi z nacionalizacijo Sueškega prekopa je analiziral v indijskem spodnjem domu tudi premier Nehru. Dejal je, da se bo Indija londonske konference udeležila, da pa s tem ne bo škodovala koristim in suverenim pravicam ter dostojanstvu Egipta. Dejal je, da bi morali biti na konferenco povabljeni Burma in Jugoslavija.

V Moskvi že ves teden tečejo sovjetsko - japonska mirovna pogajanja. Pogajanja so se zataknila pri japonskih ozemeljskih zahtevah. Tu so Sovjeti nepopustljivi in nočejo prepustiti otokov Kunaširu in Iturub Japoniki. Sovjetski voditelji smatrajo, da so ozemeljska vprašanja še zdaj urejena in da gre pri teh pogajanjih predvsem za sklenitev mirovne pogodbe ter vzpostavitev normalnih političnih in gospodarskih odnosov med obema državama. Pripravljeni so spustiti vse japonske vojne zločince, ki prestajajo kazen v Sovjetski zvezi in po zaključku mirovne pogodbe prepustiti Japonski otoka Sikotan in Habojamo.

Prejšnji teden je kitajska vlada povabila 15 ameriških novinarjev, naj obiščejo LR Kitajsko. To sredo pa se je zvedelo, da Ameriška vlada noče izdati nobenemu potnih listov. Hkrati je ameriška vlada obvestila vse prizadete novinarje, da bo slehernega, ki bi odpotoval na Kitajsko brez ameriškega vizuma, obsojila na 5 let zapora in na 2000 dolarjev globe. To je klasičen primer ameriške trmoglavosti v njenem stališču proti celinski Kitajski.

Iz Kolumbije poročajo, da je v mestu Kali prišlo do ogromne eksplozije. Eksploziralo je 10 kamionov dinamita. To je bila ena najstrašnejših katastrof na svetu. Cenijo, da je eksplozija terjala okoli 100 smrtnih žrtev, medtem ko število ranjenih še ni znano, je pa precej večje.

Kako praznujemo

Delo z množicami je zahtevno, vendar hvaležno

Praznovanje naših praznikov ni samo zgodovinskega pomena, marveč nas spominja tudi na tisoče tistih tovarišev, ki so nesebično priležili svojo kri za boljše življenje nas in naših pokolenj. Zato je prav, da se njihovu spomenu tudi temu primerno oddolžimo.

Praznovanja na Jesenicah so postala zadnje čase brez prave vsebine. Človeku, ki je povojna leta in tudi pred vojno živel na Jesenicah, se ne hote vsili vprašanje, ali so to tiste Jesenice, ki so veljale za eno najbolj naprednih in revolucionarnih mest daleč naokoli.

Če se spomnimo letošnjega praznovanja 1. maja, 4. julija — Dneva borcev, katerega smo letos prvič praznovali, nadalje 22. julija — Dneva vstaje in še občinskega praznika 1. avgusta, lahko ugotovimo, da nekateri prejšnji prireditelji sploh ni bilo. Ni bilo nobenega doživljanja, ki bi nam ostal trajno v spominu, tako kot se danes z veseljem spominjamo praznovanj delavskega praznika v bližnji preteklosti in pred vojno na Poljanah, ali pa z leta »Svoboda« v Završnici itd. Koliko navdušenja in revolucionarnega razpoloženja smo doživljali! In danes?

V zadnjih dveh letih je raven prireditve na Jesenicah občutno padla. Običajno se praznovanje prične s

slavnostno akademijo, nato nekaj športnih prireditev, kakšna povprečna gledališka predstava ter izleti planincev. Ali je to dovolj za občane, ki si želijo kvalitetnih, množičnih prireditev? Slavnostne akademije so dostikrat površno pripravljene in zato tudi slabo obiskane.

Pri praznovanju pomembnih praznikov bi nas morala predvsem voditi vsebina in množičnost tovrstnih prireditev. To naj bi bilo napotilo političnim organizacijam za pripravljenost programa. Le dobro pripravljene prireditve bodo vzpodbudno vplivale na množice. Odbori SZDL, sindikalne organizacije in komunisti se premalo zavedajo, kakšno vlogo bi lahko odigrali med množicami prav v okviru takšnih proslav.

Delo z množicami je zahtevno, vendar prijetno in hvaležno. Zato ne smemo podcenjevati njihovih zahtev.

Zakaj so nekateri aktivisti in politični delavci zadnje čase vrgli puško v koruzo in trdijo, da se organizacije ne morejo ukvarjati s prireditvami, ki so pomembne prireditve ne bodo več lotili? Ali so nekateri ugotovljene pomankljivosti ob takih prireditvah dovolj tehten razlog za tako nenejnost? So primeri, ko nekateri aktivisti odidejo prav v času največjih priprav za praznovanje praznikov, kratkotrajno na dopust z namenom, da bi tako prevrgli skrb na ramena drugih, morda celo manj izkušenih in revolucionarno prežetih tovarišev.

Tudi vprašanje, kje naj bi se na Jesenicah organizirale množične prireditve, je kaj lahko rešiti. Jeseničani so čez teden sili mesta in bi si ob takih praznikih želeli ven, v naravo. Pri tem je samo problem organizacije. Moralni učinek, dosežen na ta način, bi poplačal ves trud.

Praznovanje naših praznikov nikakor ne bi smeli zanemarjati, ker so prireditve v okviru takih proslav zelo pomembne način dela z množicami. O tem bi morali tudi organi delavskega upravljanja na Jesenicah več razmišljati in skupaj z ostalimi organizacijami uveljavljati nove oblike dela, ker to terja tudi naš vsakdanji družbeni razvoj.

—k—e



Skupina članov ZB Kovor, ki je prostovoljno pomagala invalidu NOB Vinku Dovžanu

J. V.

Krajevni praznik v Kovorju

V skupnosti je moč

Terenska organizacija ZB v Kovorju pri Trzinu je letos svoj krajevni praznik ZB praznovala slovesne kot kdajkoli prej. Tudi to pot so se spomnili velikih dogodkov iz vojnih let, ko je okupator 1941. leta izselil zavezne družine, ko je leta 1942. streljal prve talce s tega področja in ko je leta 1943 začelo množično vstopanje v NOB.

Na večer pred praznikom je bila slavnost otvorjena s streljanjem iz mozarjev, zagoreli so kresovi, naker je krenila skozi vas velika povorka, odmevale pa so partizanske pesmi.

Terenska organizacija ZB Kovor, ki se zaveda svojih nalog, že vseskozi usmerja svoje delo v pomoč svojim članom. V vasi živi 90% vojni invalid NOB Vinko Dovžan, kateremu je organizacija ZB na lastno pobudo pomagala tako, da so mu člani z udarniškim delom pokosili travnik detelje. Druga skupina članov (9 oseb) je istemu invalidu posekala v njegovem gozdu les, medtem ko je še ena skupina pokosila invalidu še drug travnik in to vse v času, ko je bil Vinko Dovžan zaradi zdravljenja odsoten. S takim delom daje ZB Kovor prav gotovo lahko vsem ostalim lep zgled, ki je vreden posnemanja.

LJUDJE IN DOGODKI

Egipt ne popušča

Upravičena nacionalizacija Sueškega prekopa

rokah angleške vlade) od prometa skozi Sueški prekop.

160 km dolg prekop, ki ga je njegov graditelj Francoz Ferdinand Lesseps predal mednarodnemu prometu 7. novembra 1869, ima tudi velik politični

ki so iz svojih neder bruhale tekoče črno-zeleno zlato za britansko industrijo, brez katerega bi vsa njena in srednjeevropska proizvodnja padla v nekaj dneh v neozdravljivo krizo.

ALI RES SAMO ZARADI ASUANSKEGA JEZA?

Sueški prekop je s pogodbo 1883. leta dobil mednarodni status. Njegovo nacionalizacijo so te dni mnogi spravljali v zvezo z nedavnimi dogodki okoli Asuanskega jez. Velika Britanija in Združene Države Amerike, ki so prvotno obljubile svojo pomoč za zgraditev Asuanskega jez, so namreč odpovedale svoje kreditiranje. Sledila jim je tudi Mednarodna banka, ki bi morala dati Egiptu pomoč v znesku 200.000 dolarjev za začetna dela. Tako se je Egipt nenadoma znašel brez finančnih sredstev za izgradnjo jez, ki bi s svojo veliko elektrarno s 16 generatorji in 6 milijonov kilowatnih ur letno, oskrboval z električno energijo vse področje med Asuanom in Kairo. Omogočil bi, da s številnimi črpalkami napajajo z nilsko vodo prostrana polja. V tem primeru bi imel Egipt več žetev letno. Električna energija iz Asuana bi bila tudi pogonska moč za mlado egiptovsko industrijo, zlasti industrijo umetnih gnojil.

Videti je, da gospodarski dvig Egipta, ki se je danes uvrstil med aktivne pobornike politike neodvisnosti in enakopravnih odnosov med državami v svetu, ni ravno po volji nekaterim krogom. Za gospodarsko pomoč so zahtevali politične koncesije, ki jih Egipt noče dati.

Nekaj dni kasneje, ko so Angleži in

Američani odpovedali svojo pomoč, je predsednik egiptovske republike Naser proglasil nacionalizacijo družbe Sueškega prekopa, češ da bo z njenim dobičkom lahko finansiral dela na jezu.

Kljub temu ne bi bilo pravilno, če bi akt Egipta o nacionalizaciji Sueškega prekopa razlagali kratkoma kot posledico egiptovskega razočaranja nad velesilami. To razočaranje je na vsak način prišlo do izraza v tonu in načinu reagiranja. Vsekakor pa je vzrok, zaradi katerega se je Kairo odločil za nacionalizacijo Sueškega prekopa, mnogo močnejši in globlji. Egipt ima kot suverena država pravico odpraviti koncesijo, kar Sueška družba v resnici je. Dejstvo, da je ta koncesija bila dana drugim državam v času, ko Egipt še ni bil suveren, ne spreminja dejanske vsebine. Danes pač živimo v času, ko ni moč zanikati suverene pravice kake dežele na njenem teritoriju, ne glede na to, kdaj je dobila svojo suverenost.

Težko bi si bilo predstavljati, da bi država, ki si ustvarja zdravo in neodvisno gospodarstvo, lahko trpela koncesije tujcem pri svojem največjem in najvažnejšem gospodarskem objektu. Način nacionalizacije se lahko opraviči z udarcem, ki ga je zahod pred dnevi zadal Egiptu, kakor tudi z željo, da se ta res hudi udarec neutralizira z dohodki od plovbe skozi Sueški prekop.

Suez je brez dvoma izredno važna mednarodna pot. Egiptovska vlada je garantirala, da bo spoštovala svobodo plovbe po njem. Te garancije, ki jih je že prvi dan dal sam Naser, pa niso zadovoljile prizadetih dežel.

šo možnost obveščanja med stavko in pa zagotovilo, da ne bo po stavki nihče preganjan. Ban je vse to obljubil in 11. septembra je banska uprava sporočila vsem srezkim načelstvom, naj stankujočim delavcem spregledajo tudi nezakonitosti — sestanke in shode — naj ne preganjajo stankovnih straž in ne ovirajo dovoza hrane. Predvsem pa to sporočilo navaja, naj tovarniških obratov pod nobenim pogojem ne izprazni s silo, ker bodo tako delavski zaupniki lažje prepričali delavstvo, da zapusti obrate. CTO in strokovne organizacije so se od tega dne dalje povsod trudile dopovedati delavcem, naj izpraznijo tovarne. V ta namen so bili sklicani številni sestanki in shodi.

Pogajanja za kolektivno pogodbo

20. septembra 1936 je bil ilegalni sestanek kranjskih in škofojloških delavcev, ki so stankovali v bližini Crngroba. Sestanek so sklicali kranjski

delavski zaupniki. Predvsem so razpravljali o vprašanju, kako bi ponovno zasedli tovarne v primeru, če ne bodo vsi stankujoči sprejeti nazaj na delo.

273 delavcev odpuščenih

Z delnim obratovanjem so začeli po obratih 26. septembra. V Kranju, Trzinu in Škofji Loki vsled stavke ni bilo sprejetih na delo 273 delavcev, od teh 26 zaupnikov, v Mariboru 10, pri Elfrju pa 1 nameščenec, ki je tudi stankal. Delavska zbornica je razpravljala, komu od zaupnikov naj odobri pravno zaščito. Sklenjeno je bilo, da jo bodo dali le tistim, ki se niso v stavki na kakršen koli način eksponirali. Pričele so se dolgotrajne sodne pravice pred Okrajnim sodiščem v Kranju, Upravnim sodiščem v Celju, pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani ter pred Stolem sedmorice v Zagrebu. Vse do poslednje instance so glavni delavski zaupniki pravdo dobili, medtem ko so jo pred Stolem sedmorice dokončno izgubili. To je bilo končano šele avgusta 1938.

Brezposelni delavci, predvsem zaupniki, so osnovali Tekstilno združenje najprej v Stražišču, ki so jo potem prenesli v Otoče. Pozneje predstavlja močno postojanko naprednih sil na Gorenjskem.

Po stavki se je število organiziranih delavcev v vseh treh organizacijah v Kranju zmanjšalo za polovico. Razbita je bila tudi enotna akcija, zlasti ko je v novembru 1936 NSZ v Kranju v posebnem pismu napadla SDSZJ.

Izredna sposobnost vodstva stavke se je pokazala pri organizaciji življenja v zasledenih tovarnah. Organizirali so politično in kulturno delo, vaje z orožjem itd. Vzorno je bila organizirana prehrana v kuhinji.

POZIV

Pripravljalni odbor za proslavo 20-letnice Velike tekstilne stavke v Kranju poziva vse posameznike in sindikalne organizacije, ki posedujejo dokumentarni material iz zgodovine delavskega gibanja v predvojni Jugoslaviji, predvsem iz časa stavke (fotografije, letake, časopise, brošure, prapore, kuhinjske posode, kotle itd.), naj ga oddajo v informativni pisarni na Koroški cesti v Kranju, da ga bo pripravljali odbor lahko uporabil za razstavo. Uradne ure so vsak dan od 8.—12. in od 16. do 18. ure.

MEDNARODNA KONFERENCA O SUEZU

Prvotna reakcija prizadetih dežel na nacionalizacijo »Družbe« je bila zelo ostra. Viharne debate v Franciji in Veliki Britaniji so se kmalu spreobrile v grožnje Egiptu, celo grožnje z orožjem. Sledile so gospodarske sankcije. Državniki in strategji so se medsebojno posvetovali, strokovnjaki za plovbo so že delali proračune glede plovbe okoli afriškega kontinenta, svetovne borze so odgovorile s padcem akcij petrolejskih vrelcev na Bližnjem in Srednjem Vzhodu, egiptovsko ljudstvo pa je podprlo predsednika Naserja in njegovo politiko nacionalne neodvisnosti in sodelovanja med narodi na enakopravni osnovi, brez političnih koncesij in pritiskov.

Pred dnevi so se Velika Britanija, Francija in ZDA v Londonu domenile, da bodo v bližnji prihodnosti sklicale mednarodno konferenco, na katero naj bi bila povabljeni tudi Egipt in Sovjetska zveza. Razpravljali bodo o mednarodni kontroli nad Suezom. Toda Egipt je mednarodno kontrolo že v naprej odklonil. V tem ga podpirajo arabske dežele. Odklonitev mednarodne kontrole motivira z dejstvom, da enako kot ZDA ne bi nikoli sprejele mednarodne kontrole nad Panamskim prekopom, tudi Egipt ne more sprejeti mednarodne kontrole nad Sueškim prekopom, ki je na njegovem ozemlju.

Čeprav pomeni v nekem smislu brezpravno intervencijo v korist nacionaliziranega kapitala, je londonski sestanek vendarle prispeval k popuščenju napetosti.

Če bodo dežele, katerih interese je prizadela nacionalizacija Sueške družbe, sprejele akt o nacionalizaciji kot akt suverene države, ki ima polno pravico na take stopke, spora pač ne bo težko rešiti. Sicer je Egipt pripravljen braniti svojo neodvisnost.

M. K.



GAMAL ABDEL NASER

in strateški pomen. Nekdaj je bil tretja baza britanskega imperija v njegovem prodiranju na Bližnji in Srednji Vzhod ter Indijo. Iz Velike Britanije je vodila pot skozi Gibraltar preko Cipra in Sueškega prekopa do dežel,

Kraja v tovarni „Sava“

Trojka: Šurla-Veternik-Vrabec iz »Sava« se bo zagovarjala pred sodiščem

V kratkem se bodo pred sodiščem zagovarjali štirje člani delovnega kolektiva tovarne gumijevih izdelkov »Sava« v Kranju, zaradi kraja dubliranega blaga. Zagovarjali se bodo: Ciril Veternik, Janez Šurla, Rudolf Vrabec in Jurij Rozman, ker so si prisvojili večje količine gumirane blaga za dežne plašče in ga preprodajali.

Glavni krivec je Janez Šurla, ki je bil odgovorni skladiščnik in se je z namenom, da si ustvari položaj, vrnil tidi v delavski svet in upravni odbor. Bil je predsednik sindikalne podružnice. Ker se je kot tak čutil bolj varnega, je začel izkoriščati zaupanje delovnega kolektiva v svojo lastno korist. Na spreten način je prevzemal blago iz obratov v skladišče, tako da je pred tehtanjem in komisijskim prevozom neopaženo odtujil nekaj blaga. Tako si je ustvaril višek, si ga prilastil in ga na razne načine nosil iz tovarne ter tudi tihotapil v trgovino. Za svoje delo je pridobil Vrabca, poslovodjo industrijske prodajalne »Sava« v Kranju, da je le-ta sporazumno s Šurlom prodajal ukradeno blago, izkupiček pa sta si delila. Tako se bo moral Vrabec zagovarjati, razen za sodelovanje pri kraji, še za zlorabljanje zaupanja mu položaja.

Ciril Veternik si je prilastil za nad 150.000 din blaga, vendar so mu ga del zaslegli organi notranje uprave. Blago je skrival doma na podstrešju med dvojnimi podom. Ker je bil skladiščni delavec, je imel možnost kraje, blago pa je nosil iz tovarne preko ograje ali na drug način. Vendar kot kaže, sta Šurla in Veternik vedela drug za drugega, saj se je Veternik pri preiskavi kaj rad izgovarjal, da je zapadel v tatvine zaradi tega, ker je videl svojega nadrejenega. Toda to ne more opravičiti njegove nepoštenosti, ker če bi bil le za spoznanje boljši od Šurle, bi ga opozoril ali pa prijavil organom delavskega upravljanja.

Tudi Jurij Rozman je izkoristil tako stanje v skladišču in si začel še sam prisvajati blago.

Opisani primeri kažejo potrebo po dobri tovarniški kontroli in opozarjajo na take in podobne pojave. Prav gotovo bi moral kolektiv in organizacija v tovarni pri volitvah organov delavskega upravljanja več razpravljati o lastnostih, značajih in ostalih kvalifikacijah ljudi, katere nameravajo kandidirati v delavski svet. V tem primeru je očitno, da je prišlo do zlorabe zaupanja, ki ga je dal kolektiv tem ljudem.

Očka vrni se zdrav domov

OSEBNA NEPREVIDNOST — CESC VIR NESREČ

V nedeljo popoldne se je v Železnici Jesenice, obratu valjarne 2400 zgodila težja nesreča, katere posledicam je podlegel Jože Slivnik iz Hrušice. Pri remontu valjčne proge, so popoldne zamenjavali valje. Varnostne naprave so bile v redu in delavci seznanjeni z načinom dela, vendar je okoli šeste ure zvečer prišlo do nesreče v samem ogradju proge 2400. Ne da bi obvestil ostale delavce ali mojstra, je Slivnik sam šel pod ogrodje urejevati neke cevi, ker ni nihče slutil, da je kdo pod strojem, so premaknili valjčno mizo, kar je povzročilo nesrečo. Slivnik je dobil težje poškodbe, katerim je naslednji dan v bolnišnici podlegel.

To je četrti primer smrtni nesreče v jeseniški železnici letos. Pri vseh dosedanjih nesrečah je najčešči vzrok lastna ne previdnost samih delavcev. Tudi ta primer je take narave in naj bo opomin slehernemu delavcu. Slivnik je, ne da bi povedal kolegom, večkrat šel z delovnega mesta in se vrnil, tudi ko je šel pod stroj ni povedal delavcem. Da je bil Slivnik precej nepreviden priča tudi to, da se je pri delu od leta 1949 dalje devetkrat po nesrečil.

—k—e

„Iskra“ osvaja trg

Kvaliteta dela in tehnično izpopolnjevanje - cilj vsega kolektiva
Namen nizkofrekvenčnih ojačevalnikov

Nizkofrekvenčne ojačevalne naprave so namenjene ozvočenju tovarnih, železniških postaj, bolnišnic, konferenčnih dvoran, hotelov, ustanov, avtobusnih postaj, gospodarskih razstavišč, ladij, pristanišč itd.

TEHNIČNA IZVEDBA

Enodelne naprave so sestavljene po naročilih od 50—600 W iz standardnih panelnih enot kot so n. pr. nizkofrekvenčni ojačevalnik moči 25 W, predojačevalnik, kontrolni ojačeval-

valnikov pa se jih vgradi tudi več. Poleg tega spada k ojačevalniku še mikrofoni, zvočne omarice z zvočniki in prilagoditveni transformator v različnih izvedbah za notranjo in zunanjo montažo.

V dvodelne ojačevalne naprave so vgrajeni isti osnovni elementi kot v enodelnih, razen napajalnega usmerenika 60 V do 1,5 A, ki služi pri dvodelnih napravah za napajanje signalizacije in relejev, za vključevanje anodnih napetosti in signalov.



Mešalna miza in ojačevalna naprava 400 W montirana v Ljudski skupščini LRS

ŠTEVILO OJAČEVALNIKOV ODVISNO OD PROSTORA IN NAROČNIKA

V te naprave se lahko vgradi od 4 do 8 ojačevalnikov po 25 ali 75 W, oziroma se lahko tudi meša — ker so celne plošče popolnoma enake. Vse je prilagojeno velikosti in številu prostorov in zahtevi kupca.

UPRAVNI PULTI POENOSTAVLJAJO UPRAVLJANJE

Napravam, za katerih delovanje se ne zahteva stalnega »posredovalca«, izdelujejo v »Iskri« lepe namizne »upravne pulte«, s pomočjo katerih se vodi celotno napravo; lahko rečemo, da ta pult upravljanje zelo poenostavi, ker so v njem vsi potrebni vklopi in vsa potrebna signalizacija. S pritiskom na gumb je moč vključiti in izključiti celotno napravo ali posamezne linije.

NA ŽELJO NAROČNIKA »MEŠALNA MIZA«

Pri posebnih tehničnih zahtevah, za katere je namenjena ojačevalna naprava in na izrecno željo kupca, izdeluje »Iskra« posebne »mešalne mize«, s katerimi se na najlažji način upravlja večprogramski ojačevalne naprave. Mešalna miza krasno kvalitetni elektroinamični mikrofoni, skratka — vse je prilagojeno potrebam naročnika in tehničnim zahtevam. Zvočne omarice raznih oblik, ki jih tovarna tudi sama izdeluje, so prilagojene različnim okusom ter služijo hkrati za okras.

IZSLEDKI SO TEHNIČNO SODOBNI

Vse ojačevalne naprave so izdelane po sodobnih tehničnih izsledkih, kar omogoča različne kombinacije pri posameznih napravah. Tehnični podatki ustrezajo mednarodnim predpisom.

Gorenjci!

Obiščite letošnji VI. GORENJSKI SEJEM

ki je v Kranju od 3. do 13. avgusta

Obrtno-industrijski sejem blaga za široko potrošnjo

Sejem je odprt vsak dan od 8. do 19. ure

25% popusta na železnici!

I. AUSEC

Z letošnjega VI. Gorenjskega sejma

Pomenki ob izdelkih

Ze 12.000 ljudi si je do ponedeljka zvečer ogledalo proizvodne uspehe razstavljalcev na letošnjem VI. Gorenjskem sejmu. Razstavljalci so v teh dneh prodali že za nad 70 milijonov dinarjev blaga. Razen vabljenih, ki so bili prisotni pri otvoritvi, je Gorenjski sejem obiskalo tudi več drugih domačih in tujih uglednih gostov. Obrtniki so za svoje najboljše izdelke prejeli skupno za 430 tisoč dinarjev nagrad. Marsikdo je tudi prisostvoval strokovnim predavanjem. — Tako pravi statistika.

Kako pa govore obiskovalci?

VSEKAKOR — NAPREDEK

»Veš, Francka, letošnji Gorenjski sejem pa ni nič posebnega«, pravi dekle svoji znanici, »nič ni tako lepega videti kot prejšnja leta!«

»Beži no, Minka, letos pa le vidiš marsikaj, kar lahko tudi v trgovini kupiš!«, jo zavrne Francka.

cenami na dan in jih zato ljubosumno skrivajo pred konkurenco. — Kakor koli že, kdor vidi izdelek, hoče vedeti tudi koliko ta izdelek stane, ker bi ga morda želel v trgovini kupiti. Tako pa...

ZIV ZAV V SOBI ŠT. 32

— »Ali je to resnično praktično?«
— »Ni mogoče!«
— »To je pa res lepo!«

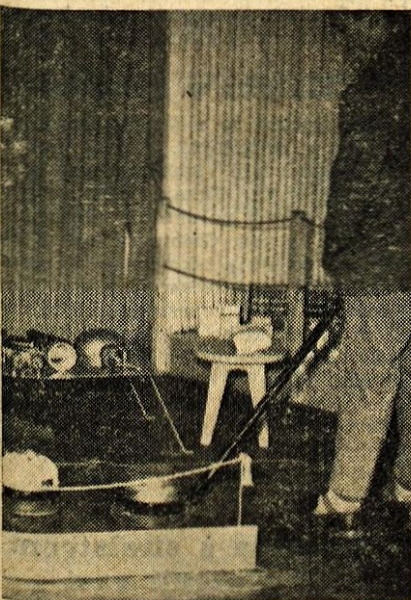
»Koliko manj dela in potu, kaj Minka«, odgovori kmečka ženica iz okolice Cerkelj prijateljico, ko je zagledala gospodinjski »robot«, pa sesalec za prah, pa mešalec in mnogo drugih praktičnih gospodinjskih izdelkov, ki jih razstavlja še »mladi« Zavod za napredek gospodinjstva v Kranju.

stokrat pojasnjevati in praktično pokazati uporabo posameznega strojčka. Ljudje bi radi vse videli, kajti zanimajo se za to.

Prav v tem, da je Zavod prvič v taki obliki pokazal prednosti modernizacije gospodinjstva, je tudi njegov največji uspeh. Saj bo odslej marsikatera gospodinja (ne le v mestih, marveč tudi na vasi), skušala vriniti v družinski proračun tudi izdelek za kak gospodinjski strojček, ki ji bo lahko v marsičem olajšal delo in trud.

Največ pozornosti zbuja »roboti« in sesalci za prah vseh vrst: enostavni in kombinirani. Cene so od 17 do 35 tisoč dinarjev. To so uvoženi izdelki. Doma izdelan loščilec za parket podjetja »Elra« iz Skofje Loke, stane 30 tisoč dinarjev, uvožen loščilec kombiniran s sesalcem za prah z več priključki pa 35 tisoč dinarjev.

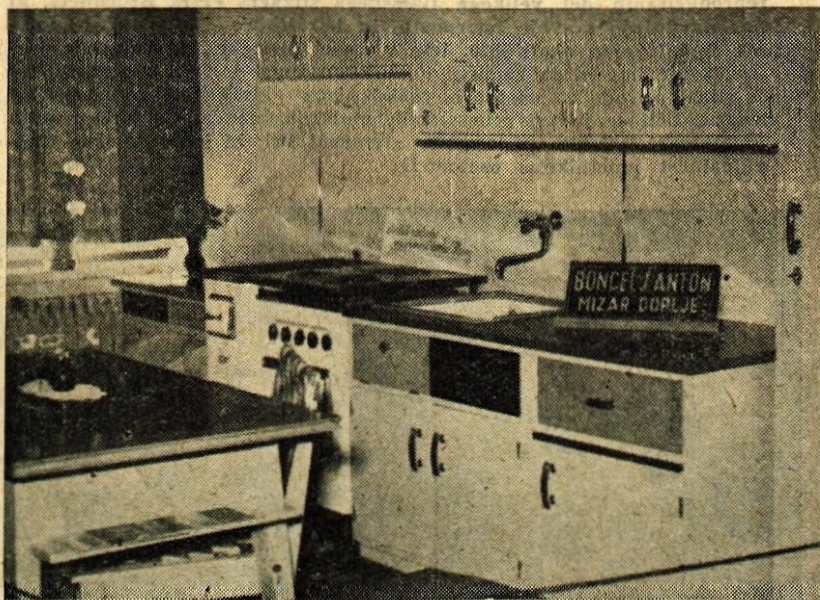
Prednosti slednjega so znane, v ceni pa ni tolikšne razlike. Podjetje »Elra« bo morala bržkone razmisliti o ceni svojega loščilca, ker bo sicer težko šel v denar.



ZA ŠIROKO POTROŠNJO Loščilec podjetja »Elra«

Ta bežni utrinek iz pogovora marsikaj pove. Predvsem to, da je na razstavišču razstavljeno blago tudi moči kupiti, da to niso več le prototipi, katerih smo bili vajeni na dosedanjih razstavah. In to je nedvomno uspeh. Uspeh je tudi v tem, da je ob razstavljenih predmetih precej več predstavnikov kot prejšnja leta (kar lahko tolmačimo kot željo prodati čimveč blaga), ki obiskovalcem tolmačijo delovanje posameznega izdelka. Tudi cene večina od njih pove obiskovalcem.

Mnoge pa še vedno moti, zakaj nima vsak izdelek napisane ceno. Zdi se, kot da bi se nekateri bali priti s



SODOBNO POHIŠTVO

Ena najbolj praktičnih kuhinj razstavljenih na Gorenjskem sejmu.

Toliko časa kot se ljudje zadržujejo ob gospodinjskih potrebščinah (večinoma seveda žene — moške so le bolj opazovalci), se malodane nikjer drugje. Prijazna tovarišica Stefka Bregant je neumorna. Ni ji težko desetkrat in

Mnenje o vsem bi bilo morda tako, kakršnega mi je povedal znanec: »Veliko je lepega, praktičnega in uporabnega. Veš, sedaj bom malce bolj razmislil, za kaj bom porabil denar!«

ZANIMANJE VELIKO — KUPCI ZADOVOLJNI

Z ojačevalnimi napravami do 400 W je »Iskra« opremila prostore Ljudske skupščine LRS, do 200 W postaji Maribor in Jesenice, dalje razširno železniško postajo Zalog, več manjših naprav za razne postaje Železniške direkcije Ljubljana, novo vojno bolnico v Beogradu, dočim je sedaj na vrsti nova Železnica Iljaš v Bosni. Vsi naročniki so z napravami zelo zadovoljni. Število ponudb je čedalje večje, kar je dokaz, da napor delovnega kolektiva »Iskra«, ki iz leta v leto osvaja težke tehnične probleme, niso zaman.

Tedenski gospodarski komentar

Zunanjetrgovinska dejavnost v juliju

Meseca julija je Jugoslavija zaključila pogodbe o trgovinski zamenjavi s Turčijo, Zah. Nemčijo, Švico in podaljšala pogodbo z Veliko Britanijo. Razen tega so že od 21. julija v teku razgovori med predstavniki Zunanje trgovinske zbornice Jugoslavije in Vzh. Nemčije o sklenitvi kompenzacijskega posla.

Jugoslovansko-turška pogodba o trgovinski zamenjavi, ki je bila podpisana 14. julija v Beogradu, velja do 31. avgusta 1957. Vrednost zamenjave bo znašala predvidoma 20 milijonov dolarjev na obe strani. Prejšnja pogodba od maja 1955 je predvidevala skupno letno zamenjavo za 50 milijonov dolarjev. V tem pogodbenem roku je Jugoslavija uvozila iz Turčije za 8,2 milijona dolarjev blaga, medtem ko je jugoslovanski izvoz znašal 10,3 milijone dolarjev. Do tega zmanjšanja je prišlo, kakor navedajo jugoslovanski gospodarstveniki predvsem zaradi tega, ker Turčija ni odposlala pšenice.

Glede na to so se v novem sporazumu ozirali na realnejšo osnovo zamenjave. Kar zadeva pošiljko pšenice, je bilo sklenjeno, da bodo o tem posebni razgovori v Ankari v drugi polovici avgusta.

17. julija so bili zaključeni štiridesetdnevni razgovori o gospodarskih sporazumih z Zahodno Nemčijo. V trgovinskem sporazumu so bile sestavljene šamo napovedne listine, ker je trgovinska zamenjava med državama svobodna. Določeno je majhno število prehrabnih proizvodov za izvoz v Nemčijo.

Z novim plačilnim sporazumom se je Jugoslavija priključila takomimovanemu BEKO-sistemu, ki omogoča uporabo nemške marke v vseh državah, ki so članice tega sistema. S tem se je Jugoslavija prvič pridružila enemu od večstranskih plačilnih sistemov.

Na podlagi Bonnskih dogovorov bodo 10. avgusta 1956 zaključene pogodbe za izvažanje nemškega blaga iz sredstev letošnjega sporazuma, ki je znašal 50 milj. mark. To je del odškodnine jugoslovanskih predvojnih in medvojnih zahtev od zneska 240 milj. mark. Pogodba za izvažanje blaga znaša 10 milijonov mark, a za 40 milijonov mark je sklenjena tako imenovana »Orientacijska lista« predvsem za pošiljke investicijskega in reprodukcijskega materiala. To bo veljalo, ko bo nemški Parlament ratificiral Bonnske sporazume.

Sicer je v prvem polletju tega leta znašala vrednost blagovne zamenjave med Jugoslavijo in Nemčijo blizu 40 milijonov dolarjev. Jugoslovanski izvoz je znašal 20,2 milijona ali 14% skupnega izvoza v prvem polletju letos, tako da je Zahodna Nemčija na drugem mestu v jugoslovanskem izvozu. Uvoz iz Zahodne Nemčije je znašal nekaj čez 19 milijonov dolarjev ali 7,6% skupnega uvoza v FLRJ. Zanimivo je, da je v letošnjem prvem polletju trgovinska bilanca aktivna v korist Jugoslavije.

19. julija je bil v Bernu podpisan jugoslovansko - švicarski sporazum o blagovni zamenjavi za 1. 1956 in 1957, ki predvideva popolno svobodo blagovnega prometa med obema državama. Obenem je bila parafirana tudi finančna pogodba, na podlagi katere bo švicarska vlada dala na razpolago jugoslovanski vladi preko konzorcija bank 10 milijonov švicarskih frankov kredita s 3% obrestmi s rokom vrnitve 5 let. S to pogodbo je bilo dogovorjeno tudi vračanje zlata Jugoslovanski narodni banki, katerega vrednost je 10 milijonov švicarskih frankov. Zlato je bilo deponirano v švicarski narodni banki.

V istem mesecu je bil v Londonu dosežen jugoslovansko - angleški sporazum o blagovni zamenjavi za prihodnje leto. Velikemu številu jugoslovanskih proizvodov bo omogočen, kakor prejšnja leta tudi letos — svoboden izvoz na britansko tržišče.

(Jugopres)

ima uspehe, a tudi težave

Ondaj sem obiskal predsednika »Svobode« tov. Stoka in ga prosil, naj mi pove kaj o delu DPD »Svoboda« center. Tovariš Stok je nekoliko pomislil, nato pa dejal: »Za izčrpano poročilo bo čas prekratek, nekaj bi pa le utegnil povedati. Pri nas imamo precej sekcij, je nadaljeval Stok, »zato bova začela kar z dramsko, ki je bila v minuli sezoni zelo prizadevna. Člani so marljivi, disciplinirani in žive v lepem medsebojnem sožitju.«

IGRALSKI TEČAJ PRIVABLJA MLADINO

Letošnji igralski tečaj, ki ga je vodil z vso skrbjo in prizadevnostjo tov. Fugina, ni ostal sredi poti ali brez uspeha, nasprotno — mladina, ki se je prijavila, je v pretežni meri vztrajala do konca. Tovariš France

vendar ni nobena skrivnost, da smo v omenjenem tečaju našli tudi Finčgarjevo dramo »Divji lovec« s skoraj dvojno zasedbo. Za 20-letnico tekstilne stavke v Kranju bomo ponovili dramo »Straža na Renu« in kasneje Dobričani »Skupno stanovanje«. Otroke bomo razveselili z »Zlato skrinjico«, priredili pa jim bomo tudi Novoletno jelko. Na programu imamo tudi Patrickovo »Vroč kri« ali Fodorjevo »Uspavanko«; če bodo dopuščala finančna sredstva, tedaj bomo v pomladnih mesecih pripravili še opereto Dajak-prosjak.

Ob tej opereti me je kar vzdignilo, pa sem zaskrbljeno pripomnil: »Vse razumem, tudi to vem, da boste kakšnega »dijaka prosjaka« našli, toda tenorista — kje boste pa tega sneli?« — Tovariš Stok se je malce nagajivo nasmejal in dejal: »No, če ga v Kranju ne bo, bomo šli pa v Naklo ponj. Pa še v »Glas Gorenjske« napiši, da iščemo tenorista. Vse ga bomo naučili, tako da bo znal peti, plesati in ljubiti.«

IZOBRAŽEVALNA PREDAVANJA — GLAVNA MISEL

S temi predavanji, ki so bila pestra in zanimiva, smo imeli precej težav, pa ne zaradi predavateljev, temveč zavoljo slabega obiska s strani poslušalcev. Čudim se in vprašujem, če v našem mestu res vse vedo in znajo? S predavanji bomo nadaljevali, toda pri občinstvu bomo morali na neki način tudi za to vrsto izobraževanja vzbuditi zanimanje. Morda bomo v program predavanj vključili še tečaj za stenografijo in strojeopisje.

KAJ PA DRUGE SEKCIJE?

V »Svobodo« je vključen tudi moški in mešani pevski zbor »France Prešeren«, ki ga vodi tov. Lipar. To je v našem društvu najbolj homogeno telo, ki je po svoji pevski zmogljivosti znano širom po naši domovini. Se

vedno velja za najboljši amaterski zbor, kar je nedavno dokazal tudi na velikem pevskem festivalu v Beogradu. Pevci in pevke ne štedijo v naporih, skoraj bi dejali, da jih preveča nekakšen »Prešernov ogenj«. To so amaterji v pravem pomenu besede, za katere bi v prenešenem pomenu veljal tale rek: da pevcu (amaterju) vedno sreča laže, on živi — umrje brez dnarja!

»Upam, da jim sreča ne bo vedno lagala,« je dejal tov. Stok, »in da jim bo Fortuna vsaj večji prostor »skomandirala«.

GODBA NA PIHALA IN ORKESTER

Godba na pihala je najbolj delaven odsek, ki vsepovsod sodeluje. Vodi ga dirigent Motelj; le-ta vzgaja tudi naraščaj, odkoder je v letošnjem letu pritegnil h godbi šest mladincev, tako da se članstvo postopoma pomlaja. Pogosto — zlasti pred prazniki — prirejajo promenadne koncerte, ki pa so na žalost — večkrat slabo obiskani.

Orkester, ki ima iste prostore kot godba na pihala, in deloma tudi iste člane, razen onih, ki igrajo godalne instrumente, še ni tak kot sem si ga bil zamislil. Moja misel je bila in je, da mora postati orkester osrednje glasbeno telo, saj je glasbenikov dovolj. V ta orkester bi sčasoma pritegnili tudi gojence Glasbene šole.

BALET — DOMENA NAJMLAJŠIH V baletni šoli, ki obstoja že tretje leto, prevladujejo deklice iz osnovne šole in nižje gimnazije. Največ jih je od 8. do 12. leta starosti. Vodi jih dolgoletna članica opernega baleta tov. Japljeva. V kolikor bo dopuščal čas in primeren prostor, bo »Svoboda« tudi letos priredila tečaj družabnih plesov, za katerega je bilo že preteklo leto precej zanimanja.

PROSTORI — RAK RANA

Prostori in še enkrat prostori! Lahko trdim, da bi »Svoboda« zacvetela, ko bi dobila potrebne prostore, toda finance jih držijo v tujakšnji stavi že pet let. Vsi nas bodo prehiteli; celo Trbovlje, ki ima že dva domova, gradi sedaj novo moderno stavbo.

Sicer bi se dalo z manjšimi stroški tudi nekaj napraviti; zasteklit bi bilo treba nekaj oken in vrat in hkrati urediti kurjavo. Kdaj bo to? Trenutno nas le obljube in upanje drže, da vztrajamo.

Sam ne zmoremo finančnih bremen, saj nam rekviziti in svetlobne naprave poberejo ves denar. Finančno nam sicer pomaga SZDL, pa tudi tovarna »Iskra« in »Tiskarina« sta nam priskočili že na pomoč, dočim druga podjetja do sedaj niso pokazala posebnega razumevanja.

VODILNI KADRI

Manjka nam jih! — Čudno je to, da se naši kulturni delavci (učitelji in profesorji) ne vključujejo v Svobodo, kakor bi bilo želeli, čeprav vemo, da so bili včasih prav ti stebri kulturnega udejstvovanja. Res, da je moč najti izjeme, toda to ne opravičuje ostalih 99%.

ZELJE IN ZAKLJUČEK

Naše želje so: ustanovitev lutkarske sekcije, delna ureditev prostorov in nekaj več finančne podpore, kajti z delom, ki smo ga bili pokazali, to tudi zaslužimo.

Led je prebit, uspehi so vedno večji; vse kaže da bo »Svoboda« ob nadaljnjem vključevanju delavcev in izobražencev postala močno kulturno žarišče.

Sa-Sa

S-A

Lokomotiva prva - Mladost druga

V nadaljevanju mladinskega nogometnega turnirja v Strazišču sta se pomerili za plasma od 3. do 4. mesta ekipi Partizana iz Šk. Loke in »Ljubljane«. Zmagal je po izredno živahni in borbeni igri Partizan s tesnim rezultatom 6:5, polčas 1:1. V drugi tekmi za zmagovalca turnirja pa je Lokomotiva tesno porazila domačo »Mladost«. Prvi štiri ekipe so prejele lične pokale posebno še Lokomotiva, ki je osvojila pokal mesta Kranja.

Plavalne tekme v Domžalah

V okviru proslav v počastitev občinskega praznika so bile včeraj plavalne tekme v novem plavalnem bazenu v Domžalah. Tekmovali so plavalci iz Domžal, Kamnika ter člani ZPK Ljubljana. Rezultati so naslednji:

200 m crawl moški: Goršič 2,30,5 (ZPK), 100 m crawl ženske: Horvat (ZPK) 1,21,1, 100 m prosto moški: Dobrovoljc (Kamnik) 1,24,1, 100 m prsno ženske: Tomineš (ZPK) 1,33,4, 50 metrov crawl pionirji: Regelj 33,4 (Kamnik), 100 m metuljček moški: Poljanšek (ZPK) 1,16,6, 100 m crawl mladinci, TVD »Partizan« Domžale: Jakopič 36:00, 100 m hrbtno moški: Goršič (ZPK) 1,15,2, 100 m hrbtno ženske: Gašperšič (ZPK) 1,39,4, 100 m crawl moški: Vergelj (ZPK) 1,06,8, 50 m prsno pionirji: Valeš (Kamnik) 40,0.

Tekme si je ogledalo nad 800 ljudi, kar dokazuje, da je plavalni šport v Domžalah zelo priljubljen.

Triglav prvak

V nedeljo zvečer sta se na kopališču odigrali še dve tekmi v okviru slovenskega prvenstva mladincev v waterpolu. Srečali sta se ekipi Ljubljane in Ilirije. V tekmi je po boljši igri izdatno zmagala Ljubljana. Zadnja tekma, ki je odločala o naslovu



prvaka, je bila med vsemi najbolj zanimiva. Blejčani so od vseh moštev nudili »Triglavu« največji odpor. Dosegli so tudi edina dva gola, ki ju je »Triglav« prejel na tem prvenstvu. Po končani tekmi je delegat plavalne zveze Slovenije tov. Kobal izročil prehodni pokal ekipi »Triglava« in želel, da bi se vsa prvenstva končala v tako športnem duhu in fair igri.

Triglav	4	4	0	0	25:2	8
Ljubljana	4	2	1	1	19:15	5
Bled	4	2	1	1	28:13	5
Ilirija	4	1	0	3	8:24	2
Kamnik	4	0	0	4	7:32	0

Zmaga in poraz

V ponedeljek sta se na prvi gimnaziji v Kranju srečali moški in ženski namizno — teniški ekipi Železničarja iz Ljubljane in domačega »Triglava«. Pri moških so bili zmagoviti gostje in so zmagali z rezultatom 3:1, pri ženskah pa so zmagale domačinke z enakim rezultatom.

Slalom v avgustu

Neverjetno se sliši, vendar je res, da bo v nedeljo 12. avgusta ob 10.30 v organizaciji smučarskega kluba »Triglav« iz Kranja meddruštvena slalom tekma na snežnih plazovih na severni strani Grintovca oz. Kočne. Dohod do kraja tekmovanja je najpripravnejši z Jezerskega preko Češke koče, ki je v neposredni bližini slalom proge, ki bo dolga okoli 300 metrov. Tekmovanje bo ekipno za prehodni pokal — darilo kranjske občine v počastitev občinskega praznika. Favoriti za osvojitve prehodnega pokala so klubi: Enotnost, Jesenice, Ljubelj in Triglav.

G. F.

Kako je s strelstvom v Gorenji vasi

SD »Tabor« Gorenja vas je postala zlasti v zadnjem času dokaj marljiva družina. Voljo in zanimanje za strelski šport ima precej tamkajšnjih prebivalcev, ki so v zadnjih dneh pričeli tudi z gradnjo strelišča. Razumljivo pa je, da brez denarja ne gre, zato so se obrnili na Občinski ljudski odbor Gorenja vas za pomoč, ki jim je podpora odklonil z izgovorom, da »so za Dan vstaje ob množičnem streljanju dosti zaslužili in da jim dotacija zaradi tega ni potrebna. Dejansko pa je bilo le malo denarja, ker je bilo treba kriti stroške tekmovanja. Zakaj ima občinski ljudski odbor takšen odnos do tako pomembne športne panoge, je težko uganiti. Druge občine so spoznale namen tega športa, zato so dale strelskim družinam tudi dornarno pomoč.

Rado Čarman

Pieter Brueghel v Prešernovi hiši

V Prešernovem muzeju v Kranju je v teh dneh odprta razstava reproduciranih del velikega flamskega slikarja Petra Brueghela, ki nas navdušuje s svojo izvirnostjo in barvitostjo. Ta genialni umetnik je bil rojen okoli 1520. leta v vasi Brueghel, po kateri je prevzel svoje ime in ga zapustil potomcem. Umrli je leta 1569. Zelo rad je slikal naravo in prizore iz vsakdanjega življenja nizozemskega kmeta. Učil se je pri renesančnih mojstrih, vendar je znal svojim umetninam vtisniti popolnoma samosvoj stil, ki izraža močno individualnost umetnikove osebnosti.



PIETER BRUEGHEL: Pokrajina z Ikarusom

Knjižnice v Zgornji savski dolini

Doslej smo poročali o stanju v ljudskih knjižnicah v Mojstrani, Kranjski gori in Podkorenu, danes pa je na vrsti

Gozd Martuljek

SLOVENSKI KLASIKI SE VEDNO VLEČEJO

Knjižničarko Linko Grošljevo sem našel v Mladinskem okrevališču sredi množice otrok, med katerimi je vsak dan od jutra do večera. Bil sem vesel, da sem končno le naletel na prosvetno delavko, ki se ukvarja s knjižničarstvom. Radoveden sem bil, kako je z bralci. 88 da jih je, sem izvedel; med njimi več kot polovica mladine. Verjemite ali ne — knjižnico obiskujejo le 3 moški. Povprečno so prebrali bralci letos po 8 knjig (666 izposojenih knjig v sedmih mesecih), vendar iščejo predvsem drobne, pri čemer segajo zlasti po knjigah nekdanje Slovenčeve knjižnice. In vendar je izbor v knjižnici, ki šteje sicer le 458 knjig, bogat in ga skoraj ni pomembnejšega dela, ki ga ne bi našel v njej. Pogrešil nisem nobenega važnejšega slovenskega pisatelja od Prešerna do Bena Zupančiča. Največ imajo Jurčiča in Miška Kranjca, zato pa ne more knjižničarka vedno ustreči ljudem, ki sprašujejo po Finčgarju. Neprestano so v prometu Zbrana dela Josipa Jurčiča, Josipa Stritarja, Ivana Tavčarja in Janka Kersnika. Naši klasiki torej še vedno vlečejo! Zelo radi segajo ljudje po Samorastnikih Prežihovega Vrance in po Svetu v zatonu Ilke Vaštetove.

Iz jugoslovanskih literatur sem zasledil samo Andričev Most na Drini in Nazorjevega Velega Jožeta, kar je vsekakor malo, a še to ostaja v omari. Balzacovo Evgenijo Grandetovo je vzela doslej samo ena bralka in še tej ni bila všeč. Londonovih Belih Samot si nihče noče izposoditi in le po dva bralca sta se ukvarjala doslej s Tolstojevim romanom Vojna in mir, s Cervantesovim Don Kihotom in Luthrovim Demonom. Zato pa se je ves Martuljek naslajal ob tragediji dedno obremenjenega Jacquesa Lantiera, v katerem se temne

Maks Koželj na zadnji poti

V Kamniku je v starosti 73 let umrl akademski slikar Maks Koželj. Vse do zadnjega je bil neumorno delaven. Smrt mu je takorekoč iz rok iztrgala slikarski čopič. Po rodu Kamničan in sam navdušen planinec je skoraj vso umetniško ustvarjalnost posvetil slikanju planin in motivov iz kamniške okolice. Na zadnji poti ga je spremljala velika množica Kamničanov in planincev.

Trefalt pa jih je učil in pokazal, kako se napravi dobra maska.

PERSPEKTIVE DRAMSKEGA ODSEKA V BODOČI SEZONI

»O perspektivah je težko govoriti,

strasti prednikov izobličijo v strašni nagon po ubijanju (Emil Zola, Človek — zver). Le redko se zgodi, da si kdo zaželi Beneških avantur Justa Golie (Jože Pahor, Serenissima), ki navdušujejo mojstranske bralce, pa tudi omnibus Vicki Baumove Hotel v Berlinu za katerega se trgajo Podkorenici, je deležen le malo pozornosti. Ljudje so se zgledovali nad Razkopano grudo Erskina Caldwell, češ da je pornografija!

Najin pogovor so zmotili otroci, ki

Koncert OKUD „Enakost“ v Kranju

Tradicionalni koncert kranjskih obrtnikov, ki so se nam predstavili na predvečer otvoritve VI. Gorenjskega sejma, je za nami.

Vsako leto poslušam ta zbor in reči moram, da njegove pevske kvalitete rastejo iz leta v leto. Zasluga gre vsekakor zborovodji Viktorju Fabianju, ki je znal z dobrim pedagoškim prijemom, disciplino in tenkočutnim posluhom izluščiti jedro, tako da je bil zbor v prednašanju in barvitosti glasovno enoten. Jasno je, da zbor še ni dosegel visokih umetniških kvalit, zlasti v mehkočnih niansiranjih, ker je še vedno v rasti, vendar nam ljubezen do petja in želja po izpopolnjevanju jamčita, da bo zbor za naslednje leto našel tudi eno od težjih umetnih psmi, kar sem na tem koncertu pogrešal.

Program je bil sestavljen po večini iz pesmi po narodnih motivih, ki so pevne in prijetne za uho. Poslušalci v tesno zasedeni dvorani Prešernovega gledališča so dali nastopajočim vse priznanje; zlasti so bili navdušeni nad lepo in s čustvenim poudarkom zapeto pesmijo »Lastovkam«, vtem ko je po temperamentu najbolj ugajala »Lovska«.

Na koncertu je izvajal svoj del programa tudi »Gorenjski vokalni kvintet«, ki je z izredno interpretacijo zapel 5 znanih narodnih psmi. Člani kvinteta so v subtilnih niansiranjih, zvočni plastičnosti in pevski zlitosti pravi mojstri, zategadelj je bil njihov nastop pravcato doživetje za poslušalce. — Včasih — pred nekaj leti so se mi zdeli v čustvenih prednašanjih malce togi, ta večer pa nasprotno: bili so toplotno razgibani, razpoloženi. Pri občinstvu so želi vse priznanje.

Na tem koncertu se je predstavil tudi obrtniški kvartet (klarinet, trobenta, harmonika, eufonium »pumpardon«), ki je s poskočnimi valčki in polkami razgibal občinstvo do viharnih aplavzov. Godbeniki — mladi fantje — so to priznanje tudi zaslužili.

NEKAJ MISLI...

Ko sem poslušal te mladeniče, sem

Nylon Pepeta Fičfiriča

Fičfiričev Pepe ni nikdar niti v snu pomislil, da morda dela napak, da se vse to kar počne, pravzaprav kosa z njim kot človekom, ki nosi ime državljan.

Ne, ni pomišljal... Slep se je vrigel v ta vrtnec, ki ga je nosil zdaj sem zdaj tja in prav nič mu ni bilo mar, kaj ljudje govorijo in mislijo o njem. Se na moč bahavo se je obnašal in ni skrival zlasti med svojimi sovrstniki prepričanja, da je spsobil

za nekaj dni na Bled...

Lepo ji je bilo ob Pepetu in tudi Pepetu ob njej.

Peljal jo je povsod, le paziti je moral, da ni Fräulein Monike pomotoma poklical — Lisa! Toda do takih nevednosti ni prišlo, ker se je Pepe zavedal svojega posla...

Dnevi so bili štet. Fräulein Monika je odšla na morje. — Prizor ob brzovlaku se je ponovil. Jokala sta oba. Monika in Pepe. Težko bi bilo razlo-

Pepe se je zdrznil. »Danes pride vendar signora Gina na Bled, s svojim Fiatom!«

Ucrl jo je domov, se preoblekel in čez dobro uro jo je že elegantno nasmejan čakal pred »Kazino«...

Ko so ga spraševali, kako je bilo z lepo vdovo, signoro Gino, je utrujen odvrnil:

»Lepo, res, pravljico lepo!«

TAKO JE ŽIVEL PEPE. Motite se, če mislite, da je bilo njegovo življenje čez poletje nenačrtno, ali kakor bi nekdo dejal, proč vržen čas! — Ne! Se daleč ne!

Ni še prišlo dolgočasno jesensko deževje in tudi ozračje se še ni kdove kako shladilo, ko so ga začeli doma nadlegovati poštarji s številnimi paketnimi položnicami...

Od »gnädige Frau Lise«, od »Fräulein Monike« in signore »Gine«...

Mnogo paketov, mnogo vsakovrstnih potrebščin iz nylona.

Pepe je prodajal, nudil blago v komisijskih trgovinah. — Ljudem, ki so spraševali za poreklo tega blaga, je skoraj užaljeno dejal: »To je vendar moje blago, saj sem ga čez poletje prislužil!«

Tako dela Pepe že več let. Vendar iz leta v leto z manjšim uspehom...

»Hudiča, saj kmalu ne bom več mogel pošteno živeti«, se huduje Pepe, »ko pa sedaj dobiš domačij nylon, perlon in kaj vem še vse v naših trgovinah!«

In Pepe ima razloge, da se huduje...

I. A.

Nekoč — dokaj let bo tega — me je pot po Dolenjski privedla do neke večje vasi. Ker mi je grda brada pogrnala, sem stopil v vaško brivnico, ki je »čedila« ljudi le dvakrat tedensko. Pred edinim ogledalom sem ugledal vajenca. Jaz sem gledal njega, on je gledal mojo — brado. Ročno si je izpulil las, ga vrgel v zrak in z brivijo, sek — prerezal na dvoje, nato pa rekel: »Sedite!«

Kar spreletelo me je, toda ker se mi je mudilo sem sedel na stol pred ogledalo.

Ko je prvokrat potegnil z brivijo po mojem licu, sem kar zatullil od bolečin: »Ti slišiš, si že sploh kdaj koga bril?«

»Se vprašate! Vse mrliče v fari obrijem predno jih zabijejo, pa se ni še nihče pritožil, da slabo brijem, je končal fant in...«

...Odsihmal se brijem sam.

PA JE ZADNJIČ NANEŠLO, da sem stopil k brivcu. V Poljanah nad Sk. Loko je bilo.

Čim sem stopil v brivnico sem pregledal teren in se oddahnil: Nikjer vajenca! Sedel sem in čakal, da pridem na vrsto. Dva sta bila pred menoj, medtem ko je bil eden že v »delu«. In kdo je bil ta? Bil je sam brivski mojster, ki ga je pomočnik bril, vtem ko so trije klienti potrpežljivo čakali, da pridejo na vrsto.

Nekateri brivci ga pa res »razirajo!«

PRED DNEVI SEM se potikal okoli stanovanjskih blokov na Zlatem polju v Kranju. Zdajci mi je udarilo na uho zateglo pasje tuljenje. Pri-

sluhnil sem in se spraševal, kaj naj to pomeni? Pa mi je pojasnil možkar, ki je pred večnimi vrati ene od stavb žulil pipico.

»To muziko poslušamo že nekaj dni,« je začel. »Glejte tisto okno — tamle tuli! Vsi so odšli na počitnice, psa so pa zaprli v stanovanje.«

»Gotovo je lačen,« sem pripomnil. Zival se mi je močno smilila.

»Lačen — kaj pa drugega,« je nadaljeval možkar. »Sicer so mu odmerili celotredensko zalogo hrane, niso pa ubogi pasji pari zabičali, naj ne pojé vsega naenkrat.«

Ali je takšno postopanje z živalmi vredno človeka? Predlagam, da se trdosrčnega gospodarja vtakne pod ključ za enak čas, onemoglega kužo pa pošlje na okrevanje!

ZADNJIČ SEM v Dobravi pri Kropi prisluhnul pogovoru vaščanov in zvedel, da ima tamkajšnja učiteljica Pavlina Klančnik številno služinčad.

Pa boste morda vprašali, kako zmoro to s svojo učiteljsko plačo?

He, he... menite, da se je zastoj guli zgodovino! Po vzorcu nekdanjih fevdalcev je v svoji genialni domišelnosti uvedla med svojimi učenkami in učenci — tlako. — Svoje šolarje uporablja namreč za pospravljanje in čiščenje svojega stanovanja, za kuhanje, razna nakupovanja pri mesarju, peku ali v zadrugi trgovini itd. Kdaj? — Med šolskim poukom.

Jaz bi predlagal, naj med svojimi učenci uvede še desetino!

Vas pozdravlja

VAŠ BODICARI!



nejši, iznajdljivejši in mnogo, mnogo bolj »današnji« človek, kot so oni...

BLED JE LEPO mesto. Naravnost krasno turistično mesto. Pozimi sicer zelo dolgočasno, zato pač poleti toliko bolj živahno... Res lepo se da preživeti oddih ob tem alpskem jezeru, ki se odlikuje s prednostmi od mnogih drugih podobnih jezer v tujini.

To je vedel tudi Fičfiričev Pepe. O tem je vedela marsikaj (ne vsega), tudi mlada gnädige Frau Lisa iz Nemčije. — In kdo drugi, razen Pepeta, je bil kot nalašč zato, da ji razkaže vse lepote in mikavnosti Bleda?

Lepo sta preživela s Frau Liso njen dopust. Ona ni varčevala z denarjem, Pepe pa prav tako ni varčeval s komplimenti (vsak nekaj!).

V brezskrbnem, opojnem brezdelju ju je zalotil dan odhoda Frau Lise. Pepe jo je pospremil do postaje v Lescah in s solzami v očeh mahal z roko Tauern — ekspressu v slovo, ki je peljal njegovo ljubo Frau Liso, daleč v Pepetu neznane kraje.

»Auf wieder sehen, mein lieblich,« je zahlipal Pepe in si otrl krokodilovo solzo, ki mu je tekla po licih.

Ko je vlak izginil za ovinkom, si je Pepe hladnokrvno popravlil lase (zdaj je bil spet on — Pepe), naročil taksi in se brž odpeljal v Ljubljano k brzovlaku, ki je prihajal z Dunaja in s katerim je prišla na morje (tako kot vsako leto) Fräulein Monika. Tako kot vsako leto, bo tudi letos prišla

Nekega dne se je ustavil zgodaj zjutraj sredi vasi star mož. Okoli vratu je imel obešeno precej veliko skrinjico z ročajem. Otroci, ki so se zbirali pri vaškem vodnjaku in se odpravljali v šolo, so ga takoj obkrožili in ga radovedno ogledovali. Njegov obraz je bil ozgan od sonca in prepleten z drobnimi gubicami. Na glavi je imel klobuk, ki je že zdavnaj izgubil prvotno barvo. Za trak klobuka je bilo zataknenih dvoje peres. Njegova obleka je bila zelo siromašna in bil je bos. Izpod klobuka se je lesketalo dvoje oči. Toda kakšne so bile te oči? Če si jih pogledal, se ti je zazdelo, kot bi se njegove oči kopale v solzah. Bil je zelo reven, star mož.

Stal je sredi vasi in otroci so ga ogledovali. Nenadoma pa je mož prijel za ročaj skrinjice in začela se je vesela koračnica. Otroci so se spogledali in se drenjali k starčku. Nekateri so pometali šolske torbe vstran, se prišli za roke in zaplesali. Starček jih je gledal in vrtel ročico. Nenadoma pa se je njegova roka ustavila in glasba je utihnila. Otroci so obstali, starček pa je vstal tam sredi med njimi in iztegnil roko. Iz hiš so prihajali ljudje, a se niso zmenili zanj. Mož pa je še vedno stal in držal iztegnjeno roko. Njegove izsušene ustnice so prosile: »Prosim, lepo prosim! Usmilite se me!« Toda ni bil deležen usmiljenja. Ljudje so se samo zaničljivo ozirali nanj in odhajali. Ob njem so stali otroci misleč, da se bo zdaj zdaj zaslislala spet tista poskočna melodija iz skrinjice. Ali skrinjica je ostala nema.

Od nekod je pritekel velik kuštrav deček in zavpil nad možem: »Daj, stari mož, zaigraj nam! Ali boš?« Za njim so vpili še ostali, a starček se ni ganil. Njegove oči so se lesketale od solz in roko je povesil. Hotel je oditi. Tedaj pa je tisti kuštravec spet zavpil: »Zaigraj nam ali pa te bomo

mož je spet izvabil iz skrinjice tisto veselo melodijo. Dečku so se od veselja svetile oči in ploskal je: »Kako lepo! O, ko bi moja mamica to slišala! Saj boste tudi k njej prišli zaigrati, kajne?« Mož je prenehal vrteti ročico in odločil lajno. Deček ga je prijel za roko in dejal: »Zdaj pa mo-



Elektronski prevajalec

Atomska energija je vsekakor zelo veliko odkritje, vendar tudi odkritje elektronskih možgan ni nič manj genialno in revolucionarno. To so stroji, ki v neki meri nadomeščajo človeka pri umskem delu. O elektronskih »matematičnih« ste bržda že slišali, manj znani so stroji za prevajanje.

Pred časom so jih preskusili, vendar so naleteli konstruktorji na težave, ki se zdijo nepremostljive. Jezik ni matematika; skoraj vsaka beseda pomeni v določeni zvezi nekaj drugega in vsak narod se izraža po svoje. Če slišite besedo nos, si predstavljate nekaj drugega, kot če slišite: šel je z dolgim nosom. Ti elektronski stroji prevajajo mehanično, dobesedno, zato pridejo neizbežno do nesmislov.

Vzemimo za primer angleščino. Fraza »Negro on the wooden pale« pomeni dobesedno: Zamorec na leseni ograji, medtem ko bi po smislu odgovarjala našemu izrazu: Neumen, da sliši travo rasti. Ali druga taka fraza, ki jo pozna skoraj vsakdo, ki se je le nekaj časa učil angleščino: »It rains cats and dogs«, po smislu bi odgovarjala našemu izrazu: Lije kot iz škafe, v dobesednem prevodu pa ne bi mogli dobiti nič drugega kot: Dežuje mačke in pse. Pa ne samo pri frazah, tudi pri besedah bi dobili večkrat nerodne in netočne izraze. Beseda »lumber« pomeni v Angliji »ropotilja«, v Ameriki pa »na deske rezan les«. Z vsem tem pa še ni rečeno, da so taki stroji neuporabni, to so samo težave, ki jih bosta morali odstraniti tehnika in lingvistika. V Ameriki in v ZSSR jih uporabljajo že s polno paro, predvsem za prevajanje strokovne literature, kajti strokovni jezik je manj muhast in bolj logičen.

Konstruktorji strojev, ki naj bi nadomeščali človeka tudi pri umskem delu, bodo slejkoprej morali pomisliti na vse. Bodočnost bo pa pokazala ali se taki stroji splačajo ali ne.

Za brihtne glavice

UGANKE

Vzpel se pisan slavalok čez obzorja je obok, a že senca ga podre, ko se komaj vanj upre.

(Mavrica)

Črno ralo belo polje orje, ralu izpodrsne, - pade v - črno morje.

(Pereznič, backa)

Kdo je najhitrejši slikar?

(Gledalo)

Štiri kote soba šteje, mucka se v vsakem greje, a pred vsako tam še tri predejo že sedem dni.

Če na repu vsake ena muca ždi, modrost nobena ni uganiti števila vseh. Si buča že uganila?

(Samo štiri)

Kdo udarja brez rok ves dan in tudi ponoči ni zaspan?

(Srce)

Deset korenjakov je bratov junakov, pa lo komaj svoj meh so privlekli čez breg.

Za res, — ne za smeh!

(Cilbani si obladi hlače)

s kamenjem!« in že je pograbil kamen in ga zalučal proti starčku. A kamen ga ni zadel. Pričeli so pobirati kamene še drugi fantalini in ga metali v starčka. Ta se jim je umikal in šepetal: »Imejte usmiljenje. Prosim!«

Otroci so se naveličali obmetavanja. Pobrali so zaprašene torbice in stekli proti šoli.

S počasnimi koraki je odšel starček iz vasi in njegove oči so bile kot dva neusahljiva vrelca solza. Tam zunaj vasi si je snel lajno in se vsedel v travo. Zazrl se je proti vasi in njegove solzne oči so zagledale malega dečka, ki je tekel proti njemu. Hip nato se je dečko ustavil pred starčkom in iztegnil roko, rekoč: »Nate, mož! Tukaj sem prinesel denar, ki sem ga prihranil. In tukaj je dala kruh moja mamica, in privlekel je izpod jopice velik kos kruha ter ga položil starčku v naročje. Potem se je vsedel k staremu možu in ga vprašal: »Ali so vas kaj ranili?« Starček pa je, kot da je preslišal dečkovo vprašanje, rekel: »Hvala dečko! Zelo si dober. Hvala reci tudi mamici. Zdaj pa ti bom v zahvalo zaigral,« in

ram iti. Mamica mi je naročila, naj se takoj vrnem,« in že je stekel proti vasi.

Starček je vstal, spravil kruh v malho in si optal lajno. Ves solzen se je ozrl za dečkom in njegove oči so se živo svetile. S trudnimi, počasnimi koraki in ves sključen je zavil na polje. Daleč za njim je ostajala vasi in vrtel otrok. Starček se je še enkrat ustavil in se ozrl proti vasi ter pomislil: »Ali je tudi deček, ki mi je prinesel kruh, med temi otroki?«

...ZA SMEH

Tomažu se je sanjalo, da mu ponuja dobra soseda devet desetakov. Ves prevzet od velikega daru in v želji, da iztisne iz radodarne sosede še kaj več, prav milo poprosi Tomaž: »Dobra soseda, prislinite še desetega, da bom imel stotak.« Soseda se upira in začne se pripraviti. Od razburjenja se Tomaž zbudi, odpre oči in vidi, da je pest prazna. Hitro zapre oči in

pravi: »Je že dobro, je že dobro, dobra soseda, kar dajte mi onih devet, saj sem tudi s temi kar zadovoljen.«

»Tovariš učitelj, ali moram biti kaznovan za nekaj, česar nisem naredil?«

»Ne Ivo, nikakor ne!«

»Prosim, jaz nisem napravil domače naloge!«